

**ПРИМЕРИ ДОБРЕ ПРАКСЕ
ZAPAŽANJA NASTAVNICE NA KRAJU DRUGOG RAZREDA**

Opis učenika/ce	M. S. dovode roditelji na upis u prvi razred školske 2008/9 god. sa godinu dana zakašnjenja zbog specifičnih smetnji koje dete pokazuje. Opšte sposobnosti M. S. su prosečne, ali su teškoće veoma izražene u oblasti verbalno-logičkog rezonovanja i razumevanja. U okviru verbalnog dela najniže je snalaženje u jednostavnim socijalnim situacijama (koje je inače u praksi uglavnom savladao). Teškoće su i na testu rečnika i brojeva (neposredno pamćenje) jer je M. pažnja za verbalne sadržaje ispod uzrasnih očekivanja. Aritmetičko rezonovanje je na konkretnom nivou: ima pojam količine, više-manje, sabiranje i oduzimanje do 10 na kockicama. M. S. je boravio dve godine u „Dečjem klubu“ po dva sata. Nema u kući radne navike, ne vezuje pertle, retko i loše crta, dosta vremena provodi uz kompjuter. Zna da čita, ali se teško odlučuje na to pred nepoznatima. Govori tiho, nekad se ne razume. Sitan, nije promenio nijedan zub. Dešnjak, olovku drži nesigurno, linije krivudave, dodaje nove detalje. Sa polaskom u školu, M. S. rado prihvata dolazak, sam se budi, oblači. Zna imena drugova u razredu, upoznao je svoje i ostale nastavnike u školi. Govor mnogo glasniji nego raniji. Drugovi ga zovu na rođendane i on njih zove na svoj, bira im poklone sa roditeljima. Postepeno usvaja pravila ponašanja u odeljenju i van njega. Smanjuje odlaske do toaleta tokom časova. Radoznao je da upoznaje prostor oko sebe. Naučio je da sam sprema svoje stvari na radnom mestu, da se pakuje i obuče kad odlazi. Stekao poverenje nastavnica i drugova. Na pitanja postavljena direktno njemu, daje odgovore. Voli odlaske sa odeljenjem u pozorište, bioskop, muzeje. Uči imitirajući vršnjake i nastavnice. To čini tako što odlazi u drugo odeljenje i govori im da otvore čitanku, da čitaju novi tekst ili da rešavaju zadatke iz udžbenika matematike. Prihvata pomoć vršnjaka. Oni mu rado pomažu na časovima, pozivaju na igru. Voli da njegov rad bude na odeljenskom panou. Radi uz podršku nastavnika, ljuti se ako mora sam da piše. Voli da se pohvali svojim radom, svima pokazuje svesku ili rad kad je pohvaljen. Želi da ima iste zadatke kao druga deca. Poštuje pravila ponašanja u učionici, voli da bude redar. Samostalno odlazi na veliki odmor i slobodno se kreće među decom u školskom dvorištu. Savladao tehniku pisanja štampanim slovima ćirilice. Delimično uočava elemente gramatike i pravopisa. Čita sporo i razume pročitano. Čita i piše brojeve do 100, sabira i oduzima do 10. Uočava živu u neživu prirodu. Prepoznaje jednostavne, uzročno-posledične veze, pojave i procese u prirodi. Učestvuje u jednostavnim elementarnim igrama. Koristi naučene pozdrave pri odlasku iz grupe. Roditelji, naročito majka, veoma raspoloženi za saradnju.
Oblast podrške	učenje ✓ komunikacije ✓ socijalne veštine ✓ samostalnost ✓

Individualizacija nastave	IOP –ip Za sve nastavne predmete i boravak u školi Zapažanja nastavnica u toku drugog razreda Za M. S.-a, početak rada na časovima, je veoma dugotrajan. Da bi se uključio u nastavu pristupalo se različitim načinima uključivanja. Jedan od načina je da učenici daju odgovor na pitanje kako su proveli jučerašnji dan, posle škole. Naredni korak je vezan za podsećanje šta smo učili na prethodnom času, vezano za predmet. Obavezno se pitanje upućuje i M. S-u (ako ne da odgovor, podstiče se potpitanjima, kako bi se uključio dao odgovor. Za nastavnu jedinicu, koja se obrađuje, osmišljavane su igre, kao uvodni deo, gde obavezno učestvuje M. S. Zadavanjem konkretnih, ne zahtevnih zadataka, zadatak koji M. S. može sa lakoćom da uradi, direktnim obraćanjem samo njemu, je pozitivan podsticaj, jer se M. S. postepeno uključivao u rad. Na početku polugodišta učenik nije uvek želeo da učestvuje u radu, ali se od ovog načina nije odustajalo, pa je M. S. sve češće odgovarao na postavljena pitanja. Čak i kad nastavnik ne postavi uobičajeno pitanje, on odgovara šta je radio kod kuće prethodnog dana. Tokom prvog polugodišta za M. S.-a su pripremani individualni zadaci iz svih predmeta, koji se vizuelno ne razlikuju od zadataka za ostale učenike (sadržajno su prilagođeni mogućnostima M. S.), pa je učenik lakše i brže davao odgovarajuće odgovore. Radi kvalitetnijeg uključivanja u nastavu, za učenika M. S.-a, pristupilo se individualizovanoj nastavi, grupnom radu, gde ja nastavnik obavezno član grupe u kojoj je M. S., diferenciranim zadacima (grupe se formiraju po nivoima postignuća, uvažavajući lično iskustvo učenika i vršnjačku pomoć), davanju primera za uvežbavanje kod kuće, po principu od poznatog ka nepoznatom, od lakšeg ka težem. Ovakav način rada uticao je da se M. S. više angažuje u radu na času, a samim tim usvaja i primenjuje nova znanja (za sada skromno i sa zakašnjenjem –tek posle nekog vremena priča ono šta je naučio). Doslednost i strpljivost u poštovanju pravila, obraćanjem u realnom govoru, takođe je dalo pozitivne rezultate. M. S. sve češće i pravilnije koristi reči za pozdravljanje, pri dolasku i odlasku iz škole, poštuje pravila koja važe za učenike (sve ređe dočekuje nastavnika u hodniku, nastavnika više ne oslovljava imenom, posprema radni sto kad završi obaveze, pozdravi drugove kad odlazi iz učionice, samostalno brine o svojoj užini, samostalno se oblači i svlači za odlazak kući). Uključivanje M. S.-a u dramsko izvođenje teksta (dobija ulogu sa kraćim tekstom, koji može da nauči napamet) i štafetno recitovanje stihova (recituje samo jednu strofu), je veoma delotvorno (aktivno prati nastup ostalih i strpljivo

čeka svoj red). Obavezno se uključuje u rešavanju lakših, tekstualnih, zanimljivih zadataka, didaktičkim igrama i od njega se obavezno traži odgovor (potpitanjima se navodi da da pravilan odgovor)

Napredak je vidljiv i na časovima veština jer, konverzirajući, koristeći razvojni govor i aktivno uključivanje M. S.-a u svaku etapu rada, angažovanje M. S.-a je sve učinkovitije. Nastavnik ravnopravno radi sa učenicima, demonstrira rad, daje učenicima i njemu instrukcije i zadatke, pomaže pri radu, stvara opuštenu atmosferu. M. S. se uključuje u rad prema svojim mogućnostima, učestvuje u horskom pevanju, taktira po svojim mogućnostima, pravi predmete od papira i glinamola. Nije posmatrač, jer dobija zadatke koji omogućavaju da se uključi u sve faze rada (npr. – pridrži papir, nacrtaj .... , dodaj makaze, bojicu, lepak, drži prstom ovde, ..., napravi ovako (pokazati kako) od plastelina, ovde namaži lepkom, savij papir ovako, uhvati druga... za ruku, trči iza druga... , donesi, baci, uhvati loptu, pročitaj jednu rečenicu, zapiši naslov, prepisi rečenicu (obavezno markirati rečenicu koja mu se zadaje da prepíše), palicama lupaj u bubanj, taktiraj prstićima ili rukom (strpljivo saslušati i ne komentarisati kako to zvuči, dogovor koje i kakve zadatke da radi kod kuće za domaći, uvek mu pokazivati kako da nauči ili omogućiti da to radi sa vršnjakom). Svaki njegov rad se pohvaljuje i postavlja na panou u učionici, što on sa zadovoljstvom prihvata.

Uključivanje u kolektivne i elementarne igre, kad god se ukaže prilika, a ne samo planirano i uključivanje u situacione igre je vidljiv napredak u socijalizaciji M. S.-a (prihvata blizinu i kontakt sa drugima, imitirajući pokrete i radnje vršnjaka).

Učestvovao u „Kros-RTS“- a, sa grupom vršnjaka. Na startnu liniju stao sa nastavnicom, držeći je za ruku. Posle par minuta pitala sam da li želi da trči sam? Odgovorio je potvrdno i pustio mi je ruku. Pitala sam da li trebam ja tu da budem pored njega? Čutao je, a učenik iz drugog odeljenja mu je rekao da će on isto trčati sa njim. MS mi je rekao da ja mogu da gledam. Zamolila sam ostale da vode računa dok trče, da zaobiđu MS- a. Kad sam se sklonila, nastavnik fizičkog je dao znak za početak. Svi su potrčali, sa njima i MS. Trčao je celu stazu, bez problema stigao do cilja.

Prilagođeni testovi; zadaci bez suvišnih zahteva praćeni odgovarajućim ilustracijama; kreirani materijal (samo za njega) za obradu- analizu teksta-lektire, u vidu niza sličica; mapiranje tekstova prilikom obrade na časovima; direktnim obraćanjem sa jasnim zahtevima u realnom govoru; doslednost, razumevanje i strpljivost.

Posete institucijama van škole (bioskop, izložbe, muzeji, pozorišta), uz pratnju roditelja, protekle su zadovoljavajuće. M. S. je pratio grupu i učestvovao u zadacima i igrama priređenim za njih tokom poseta.

Saradnja sa roditeljima i njihovo prihvatanje da kod kuće rade po uputstvu nastavnika (svakodnevna usmena i

	pismena uputstva roditeljima, kako raditi kod kuće, vežba zadatke koji su obrađeni u školi, da uči stihove, delove teksta i definicije napamet da piše prepisujući ili po diktatu), daje dobre rezultate, a kod M. S.-a daje sigurnost u odgovorima i utiče na njegovu aktivnost i bolje razumevanje sadržaja na časovima, snalaženju u komunikaciji sa vršnjacima i odraslima. Pozitivan stav roditelja je rezultirao napredak u radu i napredovanju učenika M. S.-a.
Materijali i učila	
Prilagođavanje prostora	
Akteri	Nastavnice celodnevne nastave, PPS škole, roditelji, direktorka škole
Daodatna podrška	
Ishodi	Uključuje se u nastavni čas; pažnja duže traje; motivisan da završi započeti rad; prihvata i koristi norme ponašanja i komuniciranja u kolektivu – grupi; stvara pozitivnu sliku o sebi;
Primer pripremio/la	Mirjana Jovanović, nastavnik, član IOP tima škole, OŠ „Oslobodioci Beograda“ , Beograd